

Biroul permanent al Camerei Deputaților
Inițiative legislative

Nr. 65 din 13.12.2003

Biroul permanent al Senatului
Bp 48 din 12.02.2004

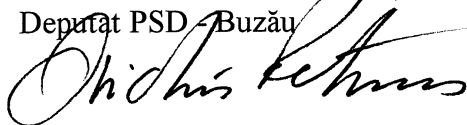
Către

**BIROUL PERMANENT
AL
CAMEREI DEPUTAȚILOR**

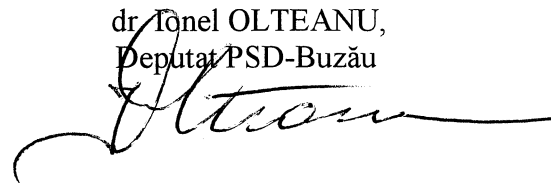
În conformitate cu prevederile art. 73 alin. 1 și 4 din Constituția României și ale art. 86 din Regulamentul Camerei Deputaților, vă înaintăm alăturat **Propunerea legislativă privind protecția unor drepturi personale nepatrimoniale**, însoțită de expunerea de motive, cu rugămintea de a fi sesizate comisiile permanente competente în vederea examinării și a prezentării rapoartelor corespunzătoare în plenul Camerei Deputaților.

INIȚIATORI:

Ovidiu Cameliu PETRESCU,
Deputat PSD-Buzău

dr. Tonel OLTEANU,
Deputat PSD-Buzău

EXPUNERE DE MOTIVE

Garantarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei prin Constituție și prin dispozițiile convențiilor internaționale ratificate de Parlament presupune asigurarea legislației adecvate pentru punerea lor în aplicare. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, drepturile fundamentale la care ne referim "nu sunt drepturi teoretice sau iluzorii, ci concrete și efective."

Deși recunoscute de Constituție, de Convenția Europeană a Drepturilor Omului (CEDO), ca și de alte tratate și convenții internaționale la care România este parte, drepturile care fac obiectul prezentei inițiative legislative sunt insuficient reglementate în legislația națională aplicabilă. În majoritatea cazurilor nu există elemente definitorii și normele de aplicare concretă, astfel încât de multe ori, aceste drepturi se limitează la afirmarea lor constituțională, iar justiția este practic lipsită de instrumentele necesare valorificării lor.

Evoluția societății românești, ca și dinamica angajamentelor asumate în cadrul procesului de integrare europeană și euro - atlantică fac necesară adoptarea unor norme coerente și eficiente pentru a asigura cetățenilor beneficiul efectiv al tuturor drepturilor garantate.

Dreptul la viață intimă, privată și familială, ca și celelalte drepturi personale nepatrimoniale vizate de această propunere legislativă sunt în prezent reglementate în SUA, Canada, Franța, Germania, Norvegia, Portugalia și în alte state cu democrație consolidată, cunoscând o jurisprudență adecvată evoluției vieții sociale contemporane. Mai mult, **Consiliul European și Uniunea Europeană** și-au multiplicat eforturile în materie și au adoptat diferite instrumente politice și juridice prin care se recomandă sau se obligă, după caz, statele care nu au reglementări pertinente sau ale căror norme direct aplicabile sunt insuficiente sau inadecvate, să adopte legi corespunzătoare.

Astfel, **Recomandarea Adunării Parlamentare a Consiliului European (AP-CE)** din 23.01.1970 a definit viața privată referindu-se la mijloacele de comunicare în masă și la respectarea drepturilor omului, document din care s-a inspirat și definiția propusă în inițiativa de față, în timp ce **Declarația celui de-al doilea Summit al Consiliului European din 1997 de la Strasbourg** exprima preocuparea ca statele membre "să asigure un echilibru adecvat între dreptul de informare și respectarea vieții private."

Prin **Rezoluția 1165/1998**, AP-CE solicită guvernelor statelor membre ale Consiliului European să adopte legislații sau, după caz, să le completeze pentru a garanta respectarea efectivă a dreptului la viața privată, potrivit unor linii directoare care se referă îndeosebi la: asigurarea posibilității introducerii unor acțiuni civile specifice, care să permită victimei despăgubirea pentru încălcarea vieții sale private, interzicerea imixtiunilor nelegitime care nu urmăresc un interes public pertinent în viața privată și prevederea unei acțiuni judiciare de urgență vizând suspendarea difuzării unor informații sau imagini cu caracter personal.

Considerăm, prin urmare, că **această propunere legislativă răspunde atât angajamentelor naționale pe plan european, cât și unei nevoi sociale imperioase și actuale de a pune la dispoziția justiției un instrument juridic adecvat și eficient pentru a asigura efectivitatea drepturilor fundamentale garantate de Constituție, dar și echilibrul diferitelor drepturi și libertăți cetățenești.**

Principalele coordonate reflectate în reglementarea propusă sunt:

- menținerea unui echilibru între dreptul persoanei la intimitate, pe de o parte, și libertatea de exprimare și dreptul la informație, pe de altă parte;
- accentuarea sentimentului de siguranță al oricărei persoane, ca urmare a lărgirii sferei protecției pe care o asigură statul român, inclusiv în ceea ce privește sfera privată;
- înlăturarea ambiguităților și neconcordanțelor legislative, prin definirea unor termeni sau instituții (de exemplu: viața privată, viața intimă, viața familială, dreptul la imagine, etc.);
- conturarea unor mecanisme și proceduri specifice de apărare a dreptului persoanei la intimitate;
- instituirea unor interdicții specifice care să determine încetarea încălcării vieții, intime, private și familiale sau supunerea unei persoane la o intervenție medicală.

În redactarea acestei inițiative legislative, o coordonată esențială a fost aceea a asigurării unui echilibru între actele normative deja existente referitoare la protecția datelor cu caracter personal (**Legea nr. 677/2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date și Legea nr. 676/2001 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul telecomunicațiilor**) și normele prezentei reglementări.

În plus, au fost analizate reglementările internaționale, și, în special, legislația statelor europene și cea comunitară în domeniul **protecției datelor cu caracter personal** (Legea franceză nr. 78-17/16.01.1978 referitoare la informatică, la fișiere și la libertăți, Convenția nr. 108/1981 referitoare la protecția persoanelor față de utilizarea electronică a datelor cu caracter personal, Directiva 95/4/CE a Parlamentului European și a Consiliului referitoare la protecția persoanelor fizice față de utilizarea datelor cu caracter personal și libera circulație a datelor, Circulara din 12.03.1993 referitoare la protecția vieții private în sectorul utilizării electronice a datelor cu caracter personal, etc.), al **protecției datelor cu caracter medical** (Recomandarea CE nr. 97-008/4.02.1997 referitoare la utilizarea datelor medicale cu caracter personal, etc.), al **protecției domiciliului, protecției corespondenței**, etc.

Conceptul de "drept la respectarea vieții intime, private și familiale" nu apare reglementat, *expressis verbis*, nici în Constituție și nici în CEDO. Noțiunile folosite sunt "viața privată", "viața intimă", "viața familială". Cu toate acestea, nu există o definiție legală a acestor termeni, ceea ce face, dintr-o anumită perspectivă, dificilă înțelegerea și aplicarea lor. În plus, jurisprudența, de altfel foarte bogată, a CEDO nu oferă o definiție a noțiunilor de "viață intimă, privată și familială", ci doar conturează câteva domenii specifice (De exemplu: accesul la date, schimbarea numelui, protecția împotriva violențelor sexuale, homosexualitatea, transsexualismul, filiația față de mamă, filiația paternă, luarea de copii în îngrijire de către autoritatea publică, refuzul drepturilor parentale, condiția de străin, etc.).

De aceea, prin demersul legislativ de față ne propunem, pe de o parte, lămurirea unor neclarități sau ambiguități de definire a unor termeni și instituții de drept iar, pe de altă parte, asigurarea mijloacelor juridice necesare unei protecții juridice destinate persoanelor cărora li se încalcă drepturile vizate.

Structura reglementării propuse spre adoptare cuprinde cinci capitole care abordează în mod coerent și echilibrat diferitele aspecte ale unor drepturi personale nepatrimoniale.

Astfel, Capitolul I abordează obiectul reglementării, reprezentat de drepturile la respectarea vieții intime, private și familiale, a numelui, imaginii, a domiciliului și a corespondenței și a altor drepturi nepatrimoniale ale omului. De asemenea, în același

capitol, pe baza standardelor juridice europene sunt precizate condițiile - garanții referitoare la exercitarea drepturilor reglementate prin proiectul de față.

Capitolul II își propune să realizeze o cât mai exactă definiție a termenilor folosiți în cadrul textului de lege ca instrumente juridice indispensabile pentru atingerea scopului final al legii. Astfel au fost avuți în vedere termenii folosiți de textele de lege în vigoare care sunt incidente în materie (exemplu: Legea nr. 677/2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date și Legea nr. 676/2001 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul telecomunicațiilor), precum și terminologia specifică recomandărilor și rezoluțiilor AP-CE.

Capitolul III conține normele de drept material care dau formă juridică direct aplicabilă unor drepturi personale nepatrimoniale. Din considerente de organizare și structurare logică a normelor specifice fiecărui drept sau categorie de drepturi protejate, textul acestui capitol a fost împărțit pe secțiuni.

Secțiunea I reglementează protecția dreptului la viață intimă și privată, precizându-se acțiunile care constituie o încălcare a acestui drept și condițiile de aplicabilitate ale normelor preconizate.

Secțiunea a II-a privește protecția dreptului la viața familială. Protecția acestui drept este reglementată în această secțiune în mod distinct de protecția dreptului la viață intimă și privată, pentru a fi pusă în evidență o reglementare specifică, dar și din motive de logică a textului. La art. 10 a apărut necesitatea introducerii unei dispoziții procedurale prin care și membrilor familiei li se atribuie calitate procesuală activă.

În cadrul Secțiunii a III-a este abordată protecția dreptului la nume și la imagine, instituție care nu poate fi ignorată în contextul evoluțiilor actuale ale societății românești, evoluții specifice unei democrații moderne. Precizările cu caracter de noutate din cadrul acestei secțiuni se referă la protecția unor persoane, îndeosebi a acelor persoane care au obținut deja o notorietate prin activitatea lor publică sau profesională, în legătură cu folosirea de către alte persoane a aceluiași nume sau a unuia asemănător în condiții prejudiciabile pentru titularul dreptului garantat.

S-a considerat că trebuie valorificat și principiul recunoscut de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, bazat pe noțiunea de *interes public*, prin care persoanele publice și cele care se bucură de notorietate **își pot exercita dreptul la imagine între limite mai restrânse**, tocmai datorită asumării imaginii publice.

Secțiunea a IV-a conține norme referitoare la protecția dreptului la respectarea domiciliului și a corespondenței într-o viziune mai largă a acestor noțiuni decât aceea care se regăsește în prevederile unor legi speciale (Codul penal ș. a.). Astfel, legea protejează relațiile private, intime și familiale desfășurate atât la domiciliu, cât și în orice alt spațiu privat și definește noțiunea de corespondență în elementele sale esențiale de manifestare.

Secțiunea a V-a privește, pe de o parte, protecția minorilor și a persoanelor lipsite de discernământ împotriva comunicării către public a informațiilor, imaginilor, înregistrărilor sau a documentelor referitoare la viața lor intimă, privată și familială iar, pe de altă parte, abordează problema protejării psihicului persoanelor împotriva difuzării de imagini, sunete, cuvinte sau expresii prin care se reproduc sau se sugerează violențe grave exercitate asupra acestor persoane vulnerabile.

În direcția punerii în aplicare a standardelor Consiliul Europei în acest domeniu specific al apărării vieții intime, private și familiale sau în domeniile conexe legate de protecția datelor cu caracter personal, dar și pentru acoperirea în plan legislativ a unor noi realități sociale, a fost elaborată și Secțiunea a VI-a. Aceasta își propune să configureze norme de protejare a altor drepturi personale nepatrimoniale importante. Sunt prevăzute dispoziții referitoare la protecția drepturilor persoanei cu prilejul colectării, păstrării și

utilizării datelor medicale și a datelor cu caracter personal deținute de organismele publice. De asemenea, este conturată protecția juridică a persoanelor cu privire la participarea acestora ca subiect de anchete, investigații, cercetări sociologice, psihologice, medicale, experimente medicale sau științifice, prelevări ori transplanturi de organe și țesuturi sau operații de inginerie genetică. Nu în ultimul rând, sunt prevăzute norme privind regimul datelor genetice colectate și prelucrate pentru prevenirea unor maladii, stabilirea unui diagnostic sau în alte scopuri terapeutice sau științifice.

În cadrul Capitolului IV s-a considerat necesară prevederea unor dispoziții procedurale comune pentru toate categoriile de drepturi prevăzute de prezenta lege tocmai pentru ca normele propuse să poată fi aplicabile iar drepturile garantate să devină efective.

S-a stabilit numai o răspundere juridică civilă pentru încălcarea drepturilor care fac obiectul acestei inițiative legislative. Această soluție s-a impus în urma studierii și evidențierii echilibrului fragil constatată între cele două categorii de drepturi fundamentale - pe de o parte, dreptul la protejarea vieții intime, private și familiale și celelalte drepturi conexe, iar, pe de altă parte, libertatea de expresie și dreptul la informare, drepturi cu valoare egală care au nevoie de o protecție egală.

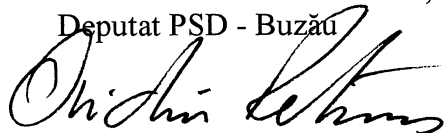
Ca urmare a importanței deosebite a drepturilor apărute de această lege, s-a prevăzut ca, în cazul unei acțiuni civile intentată de victimă, cererea să fie analizată, cu precădere, de către tribunal ca instanță de fond și să fie scutită de taxa de timbru (art. 31). Din aceleași motive s-a stabilit obligativitatea participării reprezentantului ministerului public la judecarea acestor cauze.

O altă prevedere importantă este cea din cadrul art. 32 alin.1 prin care se statuează că prejudiciul moral se prezumă în cazul în care se constată încălcarea dreptului, soluție inspirată, de asemenea, din standardele normative și jurisprudențiale europene.

În consecință, chiar dacă ameliorabilă, ca orice altă inițiativă, această propunere legislativă rămâne un demers necesar într-un domeniu constituind, desigur, o problemă de societate care așteaptă soluții adecvate.

INIȚIATORI:

OVIDIU CAMELIU PETRESCU,
Deputat PSD - Buzău

dr. IONEL OLTEANU
Deputat PSD - Buzău

